

GADDEN

MEDLEMSTIDNING FÖR SVERIGES BIDLINGSFÖRETAGARE NUMMER 3.2023

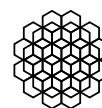
**Svenska honungs-
marknaden – nuläget
och framåt?**

**Finns det ett
honungsberg?**

BIODLINGSEKONOMI
Drivkrafter, mål, strategier
– tid för planer

MIN BIDLING
som är en
humleodling

APISCANDIA 2024
Boka datum i februari
för biodlarkonferens

BIODLINGS
FÖRETAGARNA

VI SKA VÅRDA VÅR HONUNGSMARKNAD – INTE SÖNDRA

LEDAREN

Vi är många som nu börjar närma oss en lugnare period när all honung är skattad och bina invintrade. Arbetet går att styra på ett annat sätt än under säsong och man hinner och orkar reflektera.

För min del, och jag tror många med mig, upplevde jag en bra början på säsongen fram till efter midsommartid när väderomslaget kom. Funderingarna på stor skörd och överskott kom till viss del av sig när vädret slog om och det ena regnväddet efter det andra drog fram över landet. Den skörd mina bin samlat efter första skörden behövde de själva och vid slutskattningen återstod inte mycket över till mig att skatta.

En begränsad skörd innebär troligen att pratet om överskott tystnar. Ett "överskott" som egentligen inte finns utan det handlar om prispress från utomeuropeiska lågprisprodukter som påminner om honung. Inflationen och folks försök att spara pengar har motiverat livsmedelskedjorna att alltmer marknadsföra lågprisprodukter framför kvalitet och honungen är inget undantag.

Det finns ingen tappare som klarar konkurrensen prismässigt till kedjornas egna varumärken om man enbart handlar med äkta honung från europa. Det syns även tydligt på prisnivåerna på dessa produkter i butik. Det är inte utan att man undrar över innehållet...

En prispress som vi riskerar förvärra om våra inhemska marknadsaktörer försöker slå sig in prismässigt hos nya kunder. Inköparna är inte dumma utan utnyttjar vår frustration och prisspiralen nedåt är ett faktum.

Vår satsning på att lyfta frågan om honungsfusk har verkligen haft effekt.

Både lokala såväl som riksmidia har lyft frågan efter våra utspel och många är nu medvetna om situationen. Nu gäller det att vi tar till vara möjligheten att informera och upplysa allmänheten fortlopande. Vi förändrar inte läget enbart med den mediauppvaktning som varit utan det måste till ett långsiktigt arbete för att ändra folks köpbeteende och förändring av kedjornas inköp. Kontakta dina lokala media och erbjud dem att skriva om din biodling, pollinering och marknadsproblemen. Prata med din omgivning och inte minst dina kunder. Det har nog aldrig känts mer naturligt att prata om honung och den sjuka marknaden än nu, ta chansen, vi måste alla hjälpas åt!

Fortsatt är tapparna försiktiga med sina inköp av svensk honung. Troligen en kombination av prispress och ränteläget. Det kostar givetvis att ligga på ett stort honungslager nu med ett höjt ränteläge. Som biodlare har vi kanske varit bortskämda med att kunna leverera direkt, vi måste vara beredda att ligga på ett bulklager samtidigt som tapparna måste vara säkra på att ha en tillgänglig volym för att klara marknadskraven. Ett enormt utbud av honung på hösten pressar priserna på såväl bulk som burk men till vilken nytta? Vi producerar bara knappt 50% av konsumtionen och priserna borde spegla det. Detsamma gäller för övrigt hela Europa.

Vi kommer tillsammans med SBR under oktober att bjuda in ett antal mark-

nadsaktörer till ett diskussionsmöte om marknadsproblematiken och dess konsekvenser. Förhoppningsvis är vi alla mån om en fungerande marknad och en fortsatt svensk honungsproduktion och kan enas om ett förhållningssätt och syn på hur vi vill att vår svenska honungsproduktion skall fortleva. Om vi priskrigar på vår inhemska marknad finns enbart en vinnare och det är livsmedelskedjorna. Priset till tapparna sjunker, marginalen till kedjorna ökar och tapparna tvingas sänka priset till biodlarna. Konsumenten märker inget eftersom priset i butik är oförändrat. Snart är den ekonomiska smärtgränsen nådd även för de biodlare som har förmånen att överhuvudtaget kunna leverera bulkhonung. Vår bransch är helt klart hotad.

Nu börjar planerna på nästa års konferens att ta form. Arbetsgruppen som styrelsen tillsatte har föreslagit en lite större konferens, Apiscandia, i Stockholmstrakten. Även om många av oss nu har det lite tufft tror vi att det är viktigt att träffas på en inspirerande konferens där vi får nya idéer och en positiv framtidssyn.

Vår förhoppning är även att få till en "afterskörd" under hösten, en enklare träff för medlemmar där vi kan diskutera och snacka efter säsongen. Har du tips om plats och studiebesök är du välkommen att höra av dig.

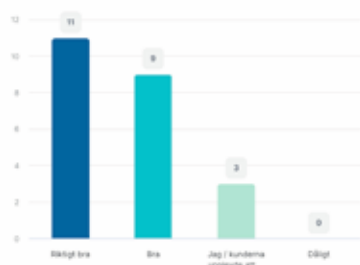
Yngve Kihlberg,
ordförande

Foto Torbjörn Lagerwall

1. Vad är din övergripande upplevelse av materialet från Honungskollen?

INNEHÅLL

04

NOTISER lite av varje om matpriser, sammetsgetingen, SURR, kunglig medalj, honungsprovning och bifrihonung.

08

STYRELSEN INFORMERAR om att lyfta marknadsfrågan, nya honungsdirektivet, samverkan med LRF och vad som är på gång i höst

10

YRKESBIODLING om svenska honungsmarknaden, upptappare berättar sin bild och om två nya honungskooperativ.

16

MIN BIODLING vi besöker Martin, från Blentarps Binära som pollinerar med humlor.

22

BIODLAREKONOMI ny del om företagande och produktivitet med Per Hansson

24

JORDBRUKSVERKET & BIHÄLSA Hur har det gått med övervintringen?

26

NY NYTTODJURPARK öppnar hos Kivik Musteri av SLU och partners.

30

HONUNGSKOLLEN testmaterial är provat i butik, enkätsvar från biodlare

31

GADDEN INFORMATION kontaktinfo, medlemsförmåner, och utgivningsplan

Varmt välkommen till Gadden nr 3. 2023
www.biodlingsforetagarna.se

Vi finns på Facebook och Instagram

GADDEN utges av Biodlingsföretagarna och utkommer fyra gånger per år. Se utgivningsplan på sidan 31.

Tips på innehåll kan mailas till kommunikator@biodlingsforetagarna.se

Ansvarig utgivare Yngve Kihlberg
ordforande@biodlingsforetagarna.se

Kommunikatör Sanna Ohlander
kommunikator@biodlingsforetagarna.se

Redaktör & Art director Marie Backman
marie.backman@biodlingsforetagarna.se

Annonser Kjell Andersson
kjell.andersson@biodlingsforetagarna.se

Tidningen är Svanenmärkt.
Utförligare finns information på sidan 31.

STARKT ENGAGEMANG FÖR SVENSK MAT TROTS EKONOMISKT UTMANANDE TIDER

En SIFO-undersökning som ICA och LRF, Lantbrukarnas Riksförbund, nyligen genomfört visar att Sveriges konsumenter har ett starkt engagemang för svensk mat. 73 procent av konsumenterna uppger att de medvetet brukar välja svenskproducerade livsmedel före livsmedel man tror är producerade i ett annat land. Det är en ökning med 7 procentenheter jämfört med motsvarande undersökning 2014 och med en procentenhet jämfört med 2019.

Undersökningen visar att lågt pris, råvarors ursprung och tillverkningsland är de viktigaste faktorerna när svenskarna väljer mat idag. Ett lågt pris har blivit en viktigare faktor jämfört med tidigare år. Nu angav 63 procent att ett lågt pris är viktigt när de väljer jämfört med 52 procent år 2019. I undersökningen framgår också att betalningsviljan när det gäller svensk mat fortsatt är hög, men tyvärr påverkats negativt. Andelen som uppger att de i år beredda att betala mer för svenska livsmedel sjönk från 82 procent 2019 till 75 procent 2023.

Varannan konsument uppger att "minskar Sveriges importberoende" och var tredje menar att "stärka svensk beredskap" ligger till grund för varför man väljer svenska livsmedel framför andra.

Om undersökningen: Frågorna ställdes till Kantar-SIFOs webbpanel och genomfördes 5–19 maj 2023. Totalt genomfördes 2700 intervjuer. Frågorna ställdes till ett riksrepresentativt urval av personer i nio svenska regioner som anger att de regelbundet köper livsmedel till sitt hushåll. Kantar SIFOs panel består av ca 100 000 slumpvis rekryterade personer. Panelen är riksrepresentativ och uppdateras löpande.

Fakta: ICA och LRF inledde sitt samarbete 2014, med målet att öka kunskapen om svensk mat och öka konsumtion och produktion av svenska livsmedel. Samarbetet har hittills skapat en rad konkreta resultat i form av ökad svensk råvara i ICAs produkter, utbildningar för butiksmedarbetare, lokala nätverk mellan handlare och matproducenter, med mera.

ICA har sedan samarbetet startade ökat svenskandelen i sortimentet och gjort stora förflyttningar inom både mejeri och kött. Drygt 90 procent av det färska köttet och 90 procent av charkprodukterna som säljs i ICA-butikerna idag kommer från inhemsk produktion. ICAs ost har ökat från 26 procent svenskandel till 45 procent.

Källa: LRF/ICA

Red kommentar: Tänk om det kunde ske även framtida förflyttningar för svensk honung inom detaljvaruhandeln? Enligt Biodlingsföretagarnas konsumentundersökning köper 73% av konsumenterna honung i livsmedelsbutiken och hela 94% vill ha ursprungsmärkning på honungen. Hur skulle honungsmarknaden se ut om samma sak händer med honung som med kött – att drygt 90 procent av honungen som säljs i ICA-butikerna idag kommer från inhemsk produktion istället för import?

Mer från undersökningen

Av vilka orsaker väljer du mat av svenskt ursprung?

- Värna om svenskt lantbruk (72 %)
- Korta transporter (61 %)
- Bättre djurhållning (59 %)

Konsumenter skulle oftare välja detta svenskt om det var mer tillgängligt:

- Tomat (57 %)
- Broccoli (43 %)
- Kål (32 %)
- Sötpotatis (29 %)
- Havre (29 %)
- Bönor (28 %)

Topp fem varor som konsumenterna vanligtvis försöker köpa svenskproducerade:

- Ägg (83 %)
- Mjölk (76 %)
- Potatis (69 %)
- Nötkött (66 %)
- Smör (63 %)

Fristads folkhögskola

Ansök!

**25 sept till
22 okt**

Yrkesbiodlare grundkurs

Kursen förbereder dig för att självständigt kunna bedriva yrkesmässig biodling - som anställd eller egenföretagare.

Yrkesbiodlare fördjupning

Påbyggnadskurs för dig som redan är yrkesverksam biodlingsföretagare. Teori & praktik kopplad till deltagarnas yrkeserfarenheter. Möjlighet att önska fördjupningsområden.

Halvfart/distans med 1 träff på skolan per månad. Kurstid: v 9 - 47.

Mer info och ansökan:
www.fristads.fhsk.se/yrkesbiodlare

UTSTÄLLNINGEN SURR FORTSÄTTER SIN RESA RUNT SVERIGE

Vid terminsstarten måndagen 28 augusti kunde hundratalens nya studenter möta Pollinera Sveriges fotoutställning SURR på Lantbruksuniversitetet i Alnarp.

– Helt rätt målgrupp – här utbildas de som ska driva utvecklingen inom grön infrastruktur, odling och hållbarhet i framtiden. Det som också gör det extra kul att ställa ut på campus Alnarp är att det i parken runt universitetet finns olika projekt för biologisk mångfald som ängar, blomsterresor med olika insådder och en nyrenoverad damm, berättar Anna Lind Lewin på Pollinera Sverige.

– Vårt samarbete med fotografen Lena Granefelt kring SURR har nu nått ut till 13 olika platser runt om i Sverige och många tusentals människor, något jag aldrig hade kunnat drömma om när jag lyckades övertala Stockholms stad att ta emot den första utställningen i Kungsträdgården under pandemin. Efter det har det rullat på med Naturhistoriska riksmuseet, Karlstads kommun, Malmö stad, Kiviks Musteri AB, Stiftelsen Rosendals Trädgård.

Lotta Fabricius Kristiansen står för facts and research till SURR tillsammans med Niklas Johansson på SLU Artdatabanken.

Bifri honung – det ultimata honungsfusket?

Bay Area foodtech MeliBio har släppt Melody, sin första bifria kommersiella honungsprodukt. MeliBio har marknadsfört sin bifria teknik i flera år, och hållit ingredienser och teknik hemligt. Under Natural Products Expo i Anaheim, Kalifornien tidigare i år, lanserade MeliBio sin första produkt, Melody en bifri honung för en skara på mer än 65 000 deltagare.

Melody honung – medan andra företag har lanserat bifria honungsprodukter gjorda av ingredienser som äpplen och citroner, hävdar Melody att dom efterliknar signatursmaken och prestandan hos honung från bin samtidigt som de erbjuder konsumenterna en mer hållbar och etisk produkt.

Är detta det ultimata ”honungsfusket”, en undran från redaktionen? Eller en konkurrerande produkt i framtiden?

Etiketten på den nya produkten visar ingredienser som fruktos, glukos och en rad växtextrakt, inklusive sumak, fava d'anta, indisk trumpetblomma, grön kaffeböna, kamomill och sjöbär, med flera ingredienser.

FAKTA: Det finns två sorters vaxmott, lilla och stora och den stora är mest vanlig som skadegörare inom biodling. Större vaxmott Galleria mellonella och liten vaxmott Achroia grisella
KÄLLA: wiki, google, företag

Nytt affärsområde för biodlare – vaxmott som matkälla?

Vaxmott larver odlas i stor utsträckning för att användas som föda för människor, såväl som levande föda för terrariumsällskapsdjur och vissa sällskapsfåglar, mestadels på grund av deras höga fetthalt, deras lätta avel och deras förmåga att överleva i veckor vid låga temperaturer.

Sportfiskare använder vaxmalen (som vanligtvis tillhandahålls av kommersiella leverantörer) för att fånga öring. Vaxmaskar är ett populärt bete för sport-

fiskare i Japan. Sportfiskare kastar en handfull i vattnet, vilket lockar öringen till området. Sportfiskaren använder sedan de största eller mest attraktiva vaxmaskarna på kroken, i hopp om att vara oemotståndliga för fisken.

Äter folk vaxmaskar? Vaxmaskar är larverna av de kommersiellt uppfödda, mindre vaxmalar (Achroia grisella). De innehåller en bra källa till protein och andra näringsämnen. Fetthalten är lite hög jämfört med andra ätbara insektsarter, men de är ändå en utmärkt allroundkryp att använda i matlagning eller för att äta.

HONUNG OCH DEN METABOLA HÄLSAN

Honung är sött och innehåller omkring 80% socker. Honung borde därmed vara dåligt för den metabola hälsan och ett livsmedel att undvika. Eller kan honung vara ett unikt sammansatt livsmedel med mer komplexa effekter på vår hälsa?

Enligt en meta-analys och systematisk review-artikel publicerad i Nutrition Reviews (Oxford Academics) i november 2022 har rå honung (honung som inte värmts upp över kupvärme 35 grader) faktiskt en potential att förbättra den metabola hälsan genom att sänka blodsockret samt förbättra kolesterolprofilen och leverns hälsa. Studien omfattande 18 randomiserade kontrollerade studier med totalt 1105 deltagare som konsumerade i snitt 40 gram rå honung per dag under åtta veckor.

I studien sågs signifikanta skillnader i undergrupper uppdelade efter blomkälla och honungsbearbetning. Bland annat visade rå enblomshonung (framför allt akacia och klöver) positiva effekter på fastglukos och total kolesterol.

Faktum är att honung har en komplex sammansättning av organiska syror, mineraler, vitaminer, enzymer, proteiner, aminosyror och bioaktiva ämnen som alla kan ha en positiv effekt på den metabola hälsan. Honung innehåller omkring

80% socker men av dessa är cirka 14% så kallade "rare sugars", sällsynta sockerarter, som skiljer sig i sin kemiska struktur jämfört med traditionella sockerarter och som har visat sig kunna blockera vissa enzymer och påverka glukotransportörer. Isomaltulos är en sällsynt sockerart som finns i honung och har visat sig fungera som ett prebiotika genom att främja tillväxten av *Lactobacillus acidophilus*, *Lactococcus lactis* och *Saccharomyces cerevisiae*, bakterier förknippade med en frisk tarmflora. Honung är även rikt på fenoliska föreningar och flavonoider, vilket kan sänka blodets halt av både total kolesterol och triglycerider. Fenoliska föreningar är anti-inflammatoriska, har anticancerogena effekter och hämmar fettbildning. Flavonoider hämmar också icke-enzymatisk lipidperoxidation och skyddar därigenom mot fria radikaler och associerade sjukdomar.

Sammanfattningsvis visar studien att honung är ett unikt livsmedel genom sin unika sammansättning av sockerarter och näringsämnen. För stor konsumtion kan givetvis ha en negativ effekt på metabol hälsa, tandhälsan etc, men ett mindre intag i en i övrigt hälsosam livsstil kan rekommenderas. Honung kan därför anses vara ett av de bättre valen av sötna i olika efterrätter.

Källa: Funktionsmedicinska Institutet, för mer info och hela studien

HONUNGSLANDET GÄSTAR GÖTEBORG MED PROVNINGAR OCH PRISUTDELNING

Trippelevent för svensk honung den 3 oktober då det är prisutdelning för utmärkelsen Sveriges Bästa Honungsbutik på Hotel Post i Göteborg. Under dagen bjuds även på en presslunch med honungstema, skapad av Sofia B Olsson, som är kreativ ledare på Vrå. På eftermiddagen är det Honungsprovning med Malin Landqvist på restaurang Vrå. Restaurang Vrå ligger i Hotel Post vid Drottningtorget i Göteborg.

Bakom evenemangen står Svenska Bin och Biodlingsföretagarna. **Läs mer på svenskabin.se**

Foton: Anna Lind Lewin och Torbjörn Lagerwall

Nya grönnare matcirkeln – men var finns honungen?

Tidigare i år lanserade Livsmedelsverket en grönnare version av Matcirkeln. Den första svenska modellen kallades "kostcirkeln" och utarbetades av Statens institut för folkhälsa på 60-talet. Många har lärt känna den i skolan under Hemkunskapslektionerna. Den har förnyats några gånger sedan dess och hater numera Matcirkeln. Var finns honungen? Kanske Matcirkeln uppdateras igen om nya frukostdirektivet beslutas i EU där honungsdirektivet är en del av paketet.

KÄLLA LIVSMEDELSVERKET: Matcirkeln är ett pedagogiskt verktyg som används för att visa hur man kan äta varierat för att få i sig en bra mix av näringsämnen varje dag. Matcirkeln består av sju grupper med livsmedel, och varje grupp innehåller liknande näringsämnen. Tanken är att man varje dag ska äta något ur respektive grupp för att få en hälsosam variation i sina matvanor.

VESPA VELUTINA SAMMETSGETINGEN FINNS NU I UNGERN

Ungerns naturhistoriska museum har bekräftat att sammetsgetingen (*Vespa velutina*) har nått Ungern. ”*Vespa velutina*” fördes till Frankrike 2004. Ända sedan dess har arten expanderat i Europa. Än så länge har arten setts i två områden i Ungern. De första exemplaren fångades av Tamás Márta, en biodlare i Kimle.

Sammetsgeting (*Vespa velutina*) är en bålgetingart från Asien som bland annat äter honungsbin. *Vespa Velutina* kallas på svenska sammetsgeting och inget annat. Den kan spridas långa sträckor och ökar i antal mycket snabbt där den etablerat sig. Risken att den tar sig till norra Europa och Sverige är stor. Sammetsgeting är listad på EU:s förteckning över invasiva främmande arter, vilket innebär att den är förbjuden att ha, importera, sälja, odla, transportera, använda, byta och sätta ut i naturen.

Hur lever den?

Sammetsgeting är en social insekt med tre kaster (drottning, arbetare och hanar) som lever i kolonier. En koloni kan producera upp till 15 000 individer på en säsong. Arten är dagaktiv, till skillnad mot vår inhemska bålgeting som är aktiv på natten. Den har en ettårig livscykel där övervintrande drottningar kommer ut ur sina vintergömmor på våren och flyger iväg.

Drottningen söker reda på en lämplig skyddad plats och anlägger det första boet, exempelvis i en trädhålighet eller byggnad. Under vintern är mortaliteten mycket hög, upp till 99 % av drottningarna dör under övervintringen.

Hur sprider den sig?

Sammetsgeting kan spridas långa sträckor genom att honor som ska gå i vinterdvala söker skydd i olika gods, till ex-

empel virkesupplag och krukor, som sedan exporteras och transporteras. En spridning på lokal och regional nivå sker på våren när de befruktade drottningarna flyger ut efter sin vinterdvala.

Modeller som beräknat var arten idag skulle kunna etablera sig i Europa visar att sammetsgetingen sannolikt skulle kunna etablera sig i södra Sverige redan idag. Arten finns idag framför allt i Frankrike, Spanien, Portugal, Belgien, Nederländerna och Storbritannien samt även i Ungern.

Hur känns den igen?

Sammetsgetingen har gulbrun panna/ansikte och svart huvud/bakhuvud med mörka antenner. Mellankroppen är helt svart med en sammetslik behåring.

Bakkroppen är mörkt brun till svart med ett orange band på fjärde bakkroppsegmentet. Höfter och lår är mörka medan skenben och fot är gula. Drottningar blir upp till 30 mm, arbetare upp till 25 mm långa. Bon av sammetsgeting kan bli mycket stora, upp till 75 cm långa, 90 cm höga och kan innehålla 13 500 celler fördelat på upp till elva kammare.

Källa: Naturvårdsverket, Jordbruksverket, The Daily News Hungary
Copyright Policy och dailynewshungary.com

Rapportera fynd av sammetsgetingen

I Sverige är det Naturvårdsverket som har huvudansvaret då sammetsgetingen är en invasiv art. Mer information finns på deras hemsida. Naturvårdsverket samarbetar med Jordbruksverket om en strategi för att bevaka att den inte kommer in i landet.

Om du hittar sammetsgeting i naturen är det bra om du rapporterar det till Artportalen via www.invasivaarter.nu. När du rapporterar behöver du skicka med bilder av fyndet för att underlätta artbestämning.

Foto: Schütte Wieckhorst

VAD HAR VI GJORT FÖR ATT LYFTA MARKNADSFRÅGAN?

Marknadsfrågan har varit högaktuell en längre tid och började lyftas redan förra sommaren med ett antal digitala diskussionsmöten som många, både marknadsaktörer och medlemmar, deltog på. Tanken utifrån de mötena var att komma igång med aktiviteter för att lyfta den svenska honungen och därigenom öka försäljningen. Tyvärr lyckades vi inte få igång någon större aktivitet.

Under våren släpptes EU-kommissionens rapport om importen av honung där 46% visade sig vara falsk och utifrån den drog ett antal aktiviteter igång både i Sverige och inom EU. Måttet var rågat och nu gick det inte att avvakta längre.

EPBA (European Professional Beekeepers Ass.) hade digitala stormöten där BF deltog. Det visade sig att problemet med en katastrofal marknadsituation fanns i hela Europa och var/är på vissa håll dessutom betydligt värre än i Sverige. EPBA beslutade ta fram en gemensam skrivelse till EU-parlamentet för att belysa problemet och alla länders organisationer har utifrån det agerat även lokalt.

I Sverige skrev vi i Biodlingsföretagarna ett brev till Landsbygdsminister Kullgren den 18 april där vi lyfte den mycket akuta situationen för yrkesbiodlingen och fem saker som vi vill att regeringen omgående bör ordna för att rädda branschen:

Ett liknande brev skickade vi till Landsbygdsutskottets samtliga ledamöter samt även till våra svenska EU-parlamentariker i Bryssel. Brev till politiker och myndigheter diarieförs och finns därmed tillgängliga för media.

Svaren och responsen på våra brev var till en början mycket begränsade. Ett fåtal riksdagsledamöter i utskottet återkom och har lovat lyfta frågan i riksdagen och några EU-parlamentariker likaså.

Den 16 juni hittade SvD vår skrivelse i diariet på regeringskansliet och kontaktade oss vilket resulterade i en stor artikel på bästa plats först på nätet i webbtidningen den 17 juni och sedan i söndagens papperstidning den 18 juni. När SvD skriver läser andra media och direkt började både radio och TV kontakta oss. Kjell Andersson var någon dag senare med i TV4-nyheterna och Yngve Kihlberg var med i Nyhetsmorgon på TV4.

Sedan dess har många lokalradiostationer och lokaltidningar över hela landet uppmärksammat frågan och vårt genomslag på media och på diverse sociala medier har slagit alla tidigare rekord.

På LRFs riksförbundsstämma deltog Yngve Kihlberg (BF är intressemedlem i LRF) och lyfte där frågan om honungsfusk och problemet på honungsmarknaden i samband med en debatt om livsmedelstrategin. Det genererade i ett antal artiklar i tidningen Land lantbruk i augusti och en ledarspalt i densamma om biodlingens betydelse för hela livsmedelsproduktionen i Sverige.

Nu är många medvetna om problemet med honungsfusk men därmed är inte problemet löst. Vi behöver fortsätta att belysa problemet och vikten av att köpa svensk honung kontinuerligt under lång tid om vi skall få rätsida på marknaden. Detta måste vi alla hjälpas åt med inom näringen.

Från Biodlingsföretagarnas sida kommer vi att fortsätta lyfta frågan med myndigheter och politiker så att vi får en förändring av märkningsreglerna, ökad kontroll av importen och stopp på livsmedelsfusk.

Vi har även, tillsammans med SBR, bjudit in de större marknadsaktörerna till ett samtal om den svenska honungsmarknaden i början av oktober. Ett möte där vi skall diskutera hur läget är och vad vi kan göra tillsammans för att förbättra situationen. Förhoppningsvis kan vi inom näringen samverka istället för att destruktivt söndra.

- Inför tydligare ursprungsmärkning av honung med krav på ursprungsland.
- Validera och inför kontrollmetoder för analys av honung för att kunna testa äkthet.
- Inför striktare rutiner och kontroller vid införsel, för att stoppa import av falsk honung till Sverige.
- Stoppa import av honung från länder som säljer falsk honung.
- Förstärk straffvärdet vid livsmedelsförfalskning.

EU:s nya Honungsdirektiv och märkningsregler

Sedan en tid har diskussioner förts inom EU om att uppdatera honungsdirektivet och det var uppe för behandling under våren. Under Sveriges ordförandeskap togs ett antal kompromissförslag fram som medlemsländerna nu skall tycka till om inför ett möte i mitten av september och förhoppningsvis skall ett beslut fattas under hösten innan årsskiftet. Förändringarna som diskuteras för honung gäller märkningsreglerna men förslaget diskuteras som ett paket, frukostdirektivet, och handlar om mycket mer än honung (förutom honung även jos, sylt, marmelad, mjölkpulver och kondenserad mjölk) och allt skall tas i ett beslut.

Förslagen gick ut på remiss under försommaren och den 23 augusti kallade Livsmedelsverket och departementet SBR, HF och Biodlingsföretagarna till ett möte för att diskutera hur den svenska regeringen skall ställa sig i frågan.

Kortfattat handlar det om hur ursprungsmärkningen skall utformas. Enbart uppräknings av länder, procentangivelse per land, fallande ordning på länder eller enbart procent på dominerande land etc.

Diskuteras även ett undantag på märkning av förpackningar från 25g och mindre. Ett förslag som framförallt drivs av tappningsindustrin som försöker minimera kraven överhuvudtaget.

Vi framförde Biodlingsföretagarnas åsikt att märkningen är oerhört viktig för att konsumenten skall kunna göra ett medvetet val och märkningen bör med normala spårbarhetsregler kunna vara med procentuell angivning per land. Vi anser dessutom att man bör begränsa antal tillåtna ursprungsländer i en batch eftersom ju fler desto lättare att "gömma" tveksamma partier. Vi anser att det inte finns någon anledning till att undanta små förpackningar från ursprungsmärkningen utan att det tvärtom är viktigt eftersom dessa, som motsvarar en ganska väsentlig volym, annars blir helt utan kontroll.

Dessa åsikter var vi från biodlingsledet helt överens om nu är det upp till regeringen vad de lägger fram som Sveriges inställning. Vad slutresultatet blir efter förhandlingarna i Bryssel återstår att se. En förhandling är ett kompromissande och förhoppningsvis får vi ett beslut till det bättre för honungen.

Samarbetet med LRF fördjupas

Biodlingsföretagarna har under ett antal år varit medlem i LRF och bland annat fört LRFs talan i biodlingsfrågor på Brysselnivå inom Copa Cogeca, lantbrukskooperationens EU-organisation. Vi har även under ett antal år varit en del av LRFs branschråd för lokalproducerad mat & dryck.

Nu skall vi arbeta för att fördjupa samarbetet och vi har nu en tät dialog med LRFs Brysselkontor över hur vi kan samverka för den svenska yrkesbiodlingens bästa inom EU likväl som med LRF på lokal svensk nivå. LRF har muskler som vi behöver för att få framgång i våra strävanden och LRF ser yrkesbiodlingen som en viktig del av lantbruks Sverige.

AKTIVITETER I HÖST

After Skörd

Boka datumet 28–29 okt i Skövde

Förberedelser pågår och planeringen ser ut så här:

- Lördag förmiddag Biodlingsföretagarna informerar om pågående projekt och aktuella frågor
- Lunch och sen studiebesök hos yrkesbiodlare
- Föredrag och sen middag på kvällen.

Boende finns för de som vill. Mer info kommer på hemsidan och inbjudan via digitalt nyhetsbrev.

Mässa 10–12 nov 2023 i Friedrichshafen, Tyskland

EPBA håller årsmöte på plats.

Se mer info:

<https://berufsimker.de/veranstaltungen/eurobee/>

Vossamötet Biröckerkonferanse 20–22 okt 2023 i Norge, Park Hotell Vossevangen.

Anmälan och program:

<https://bsbi.no/vossamotet/>

APISCANDIA
STOCKHOLM 2024

INBJUDAN till biodlarkongress i Bålsta, Stockholm 16–18 februari 2024

Förberedelser pågår för fullt inför biodlarkongressen 2024. Boka datumen och planera redan nu.

Mer information kommer under hösten i sociala medier och på hemsidan www.apiscandia.com

KONTAKTA OSS:

KONFERENS – Pierre Vilhelmsson, projektledare
pierre.vilhelmsson@biodlingsforetagarna.se

UTSTÄLLNING – intresserad av att ställa ut?
Kontakta Yngve Kihlberg och reservera din plats redan nu.
yngve.kihlberg@biodlingsforetagarna.se

PROGRAM – Har du tips eller önskemål på föreläsningar? Kontakta Thomas Dahl som ansvarar för programmet.
th.dahl@icloud.com

SVENSKA HONUNGS- MARKNADEN – NULÄGET OCH FRAMÅT? FINNS DET ETT HONUNGSBERG?

**BIODLAR-
BRANSCHEN**

Svenska honungsmarknaden har varit pressad en tid av flera anledningar – ökade omkostnader, konkurrerande billig importhonung som består av nästan hälften

fuskhonung och att det sägs vara en överproduktion av honung på marknaden. Priserna på honung har sjunkit i producentledet, där upptappare köper in honung som sen säljs till grossister och vidare till dagligvaruhandeln. Konsumenten agerar annorlunda genom att noga välja sina inköp och är väldigt prismedvetna.

Gadden har ställt frågan till några svenska aktörer hur det egentligen ser ut på honungsmarknaden, är det överetablering av biodlare och finns det ett honungsberg? Några av aktörerna har inte svarat eller avböjt att vara med i tidningen. Några nya aktörer, kooperativ har startats som en följd av situationen på honungsmarknaden.

Stort tack till Bimäster, Landskapshonung och Honungsförädlingen som delar med sig av information om sina verksamheter och sin syn på honungsmarknaden samt till de två nya kooperativen Honungsföretagarna Sverige Ekonomisk Förening och Nerikes Biodlare.

Nytt kooperativ i Västergötland

Honungsföretagarna Sverige Ekonomisk Förening är baserade i Västergötland och startades våren 2023. Föreningen har ett 30-tal medlemmar som är spridda i hela landet.

Föreningen har bildats för tappa honung i konsumentförpackning och sälja direkt till dagligvaruhandeln samt i andra kanaler. Situationen på honungsmarknaden med för få aktörer, ledde till detta initiativ där föreningen och dess medlemmar vill ha kontroll själva på försäljning av sin honungsskörd.

Honungsföretagarna kommer att sälja sin honung under varumärket "Våra bin" som lanseras nu i slutet av september.

Hur ser er lagersituation ut – har ni balans, för mycket eller för lite i lager?

Våra medlemmar är i huvudsak bulkproducenter med stabil produktion, vi har därav inga problem med stort lager.

Hur påverkar det ert företag?

Det ger oss stabilitet och marknadsfördelar.

Hur påverkar de sjunkande marknadspriserna er verksamhet? Vad tror ni är orsaken till de sjunkande priserna? Importhonung? Eller överetableringen av biodlare? Eller annan anledning, utveckla ert svar.

Vi försöker alltid att gynna våra medlemmar så mycket vi kan oavsett marknadspris.

Hur stor skörd anser ni att vi har i år? Kommer ni att köpa normal volym eller mer/mindre? Motivera gärna varför?

Vi kommer bara att ta in medlemmarnas honung i år, då det är medlemmarnas egna produktion vi vill gynna i första hand.

Hur ser ni på utvecklingen av honungsmarknaden kommande 1 till 3 åren?

Vi tror att det kommer ske en kraftig förändring i hur producenterna kommer få leverera eller få betalt. Situationen som generellt råder nu är ohållbar både för uppköpare och producenter och det kommer de stora uppköparna uppmärksamma inom de närmsta 3 åren eller tappa marknadsandelar.

Bimäster

Mats Karlsson, Vånga Honung
vangahonung@gmail.com

Bimäster som startades 2005 är en ekonomisk förening. Den består nu av Biodlarmästarna Göran Sundström, Uplandshonung och Mats Karlsson, Vångahonung.

Hur ser er lagersituation ut – har ni balans, för mycket eller för lite i lager? Hur påverkar det ert företag?

Bimäster har ofta väldigt mycket i lager, enligt egen utsägo det största lagret i Sverige och större än andra aktörer på marknaden. Försäljning har ökat i år så det går åt rätt håll men det är mycket kvar på lager. Det har fungerat att hålla ett stort lager tidigare med låga räntor men nu är det tuffare att klara av lagerhållningen med höga räntor. Lagerkostnaden blir då väldigt dyr. Dock kompenseras det stora lagret av årets skörd som verkar bli mindre. Bimäster har lite is i magen och klarar sig pga att företaget är en stor aktör. Försäljning löper hela året runt och man levererar varje vecka. Bimäster har spridda kunderna, vilket är en fördel och produkterna är både eget varumärke och EMV hos detaljhandeln. Bimäster hanterar bara Svensk honung.

Produkter är nu fast honung, skogshonung och KRAV certifierad honung. Föreningen köper bara Svensk honung och KRAV-honung men det finns inte så många certifierade biodlare. Förra året tappade de 20% av KRAV-försäljningen och likadant med Skogshonung. Konsumenten har valt en billigare produkt pga rådande omständigheter i samhället. I t.ex. Tyskland försvann en stor del av den inhemska försäljningen när folk köpte en billigare importprodukt istället, när de fick mindre i plånboken att handla för. Det hoppas jag vi slipper här. KRAV tappar i försäljning men Bimäster har mer på gång som kan väga upp det med nya kunder och ev företagsutveckling (svensk marknad). Export är inget man jobbar med just nu.

Hur påverkar de sjunkande marknadspriserna er verksamhet? Vad tror ni är orsaken till de sjunkande priserna?

Grossistpris har sänkts pga andra aktörer försöker prisa sig in i grossistledet till lägre priser. Konkurrenssituationen pressar ned priserna. När grossisterna får in offerter till för låga priser på svensk honung så pressas leverantörerna och Bimäster tvingas att sänka sina priser. Det blir till en ond spiral, nu när priserna borde gått upp på grund av alla kostnader. Här förstör biodlarna för sig själva.

Bimäster är en verksamhet som rullar på flera 100-tals ton honung och vill behålla sin marknadsposition, och genom det stora lagret balansera dåliga och bra skördar så man alltid kan leverera.

Bimäster har höjt honungspriset i flera år men kan inte göra det nu, pga konkurrenssituationen. Marginalerna har sjunkit. De har istället fått sänka avräkningspriserna på honung för att kompensera för dyrare kostnader på material som glas, lock, kartong och el mm. Den svaga svenska kronan gör att allt material har blivit mycket dyrare. Bimäster har dock i princip fortsatt att köpa in från sina vanliga leverantörer utan att begränsa mängderna. De hoppas på att kunna öka sina inköp.

Importhonung? Eller överetableringen av biodlare? Eller annan anledning, utveckla gärna ert svar.

Det är över 7000 biodlare mer än för 10 år sedan i Sverige. Ett exempel – om de biodlarna får 100 kg honung i snitt har vi 700 ton som konkurrerar på honungsmarknaden. Många biodlare har också ökat antalet bisamhällen. Försäljningen av svensk honung har dock inte ökat så mycket i butikerna. Borde inte försäljning av svensk honung ökat mer då antal biodlare ökat? Importhonung verkar dock ha ökat i försäljningen till uppåt 4 600 ton. Många konsumenter väljer nu en billigare produkt.

Enligt EU så är minst 46% av den importerade honung en fuskhonung som då kan säljas mycket billigare. Fuskhonungen konkurrerar genom sitt pris, som annars skulle ha ökat mer i pris nu när den svenska kronan är så svag.

Det är viktigt att hålla den svenska honungen "ren" så det finns ett mervärde i vår fina produkt utöver pollineringen. Vi måste skydda vår inhemska marknad.

Är det en överetablering av biodlare? Om man inte kan sälja den svenska honungen, så blir det nog så till slut. En del börjar redan nu bli oroliga och dumpar då priserna vilket inte blir bra.

Men bra och dåliga år brukar byta av varandra. Blev man av med fuskhonungen så skulle det nog lösa en del av problemet.

Hur stor skörd anser ni att vi har i år? Kommer ni att köpa normal volym eller mer/mindre? Motivera gärna varför?

Skörden 2023 verkar ha blivit mindre, kanske 15% och vi kan tycka att det är lite synd att så många gick ut i sociala medier och pratade om en rekordskörd i år innan säsongen ens var halvvägs. Detta pressar också ned priserna och skapar oro. Bimäster har precis börjat inköpen av honung. Företaget avser dock att köpa in honung från sina vanliga leverantörer och överväger ev att köpa in ytterligare.

Strategin är att ha en "balanspunkt" med ett stort lager som kan stå emot ett dåligt skördeår. Vi har stora lokaler och logistik och klarar av att hantera stora volymer.

Hur ser ni på utvecklingen av honungsmarknaden kommande 1 till 3 åren?

Vi tror att ekologisk kommer fortsatt ligga lite lägre i försäljning men hoppas att "vanlig" honung fortsätter att bibehålla sin marknadsandel och ökar i försäljning.

Situationen med 46% fuskhonung av den importerade honungen - om det försvann från marknaden skulle importhonungspriserna gå upp och efterfrågan öka på honung med bra kvalitet. Tänk om vart 10:e konsument som köper importhonung ändrar beteende och köper svensk honung istället. Hur kan vi påverka det?

Landskapshonung

Håkan Lantz

landskapshonung.se

lantzbiodling@telia.com

Svensk Landskapshonung är en ekonomisk förening, idag bestående av tio av de större yrkesbiodlarna i landet. Föreningen bildades 1990 med målsättningen att leverera honung direkt till livsmedelskedjorna utan mellanhänder, året om. För mer information, se deras hemsida.

Hur ser er lagersituation ut – har ni balans, för mycket eller för lite i lager? Hur påverkar det ert företag?

Landskapshonung stämmer av hur mycket varje medlem har fått i skörd varje höst. Vid avstämning hösten 2022 hade de 130 ton honung i överskott. I oktober 2023 genomförs den nya avstämningen från årets säsong och tendensen visar ett överskott även i år. Landskapshonung köper in en mindre mängd honung från svenska biodlare, i deras stadgar står det att föreningen inte ska importera honung.

Ett större lager har föreningen alltid för att ha en konkurrensfördel och för att kunna leverera honung hela året till detaljvaruhandeln. Leveranser sker varje vecka året runt.

Överskott i lager gör så att Landskapshonung inte köper in honung i lika stor omfattning, medlemmarnas honung säljs i första hand, extra inköp görs vid behov.

Verksamheten påverkas klart, i framtiden

får man ha fler ben att stå på i sin verksamhet för att inte vara sårbar och man har arbetat en del med utveckling av föreningens verksamhet.

Produktutveckling – fast honung har varit huvudprodukten men nu erbjuds även flytande honung. Landskapshonung har utvecklat och lanserat flytande honung som ej består av rapshonung. Analyser genomförs för att säkerställa nektarkällor och sockerarterna som passar för flytande honung. Proverna skickas till Tyskland och man särskiljer en viss mängd av honungsskörden för den flytande produkten. Den nya produkten har gynnat försäljningen och har potential att öka.

Att undersöka hur stor del av skörden som passar till denna produkt är tidskrävande, det tar helt enkelt mer tid att särbehandla skörden och plocka ut denna honung.

Export – ett annat ben i verksamheten som man utvecklar och undersöker i detta nu. De testar en förmedling av bulkhonung och undersöker andra marknader i Europa. Det kan bli så att verksamheten i framtiden antingen får minska på antal bisamhällen eller exportera honung.

Hur påverkar de sjunkande marknadspriserna er verksamhet? Vad tror ni är orsaken till de sjunkande priserna?

Sjunkande priser gör att förtjänsten sjunker och företaget inte kan utvecklas framåt. Just nu finns det en stor oro för om det t ex skulle bli ett priskrig.

Importhonung? Eller överetableringen av biodlare? Eller annan anledning, utveckla gärna ert svar.

Importhonung – det är en produkt där det är stor skillnad på kvaliteten på bra och dåliga produkter. Frihandeln i EU kan vi ej ändra på, det är en verklighet vi får anpassa oss till. EMV-varor är ofta lågprisprodukter och har ursprung från andra länder. Det är en snedvriden konkurrenssituation på svenska honungsmarknaden. Landskapshonung anser att Livsmedelsverket ska undersöka och kontrollera importhonungen mer för att upptäcka fushonung och för att skydda den inhemska marknaden. Eftersom att HONUNG är en skyddad produkt. 2024 kommer Livsmedelsverket att öka tillsyn av honung som ett projekt för att säkerställa att det verkligen är äkta honung i alla burkar som säljs i butiker.

Det är en överetablering på marknaden anser Landskapshonung. Priser rasar och det kommer bli en följd av det att biodlare minskar, främst då de biodlare som inte har "ekonomiska muskler" och inte kan överleva.

Hur stor skörd anser ni att vi har i år? Kommer ni att köpa normal volym eller mer/mindre? Motivera gärna varför?

Det blir ingen rekordskörd i år för "draget" var ojämnt. Det var först otroligt bra till midsommar, t ex med maskros drag för Håkans biodling i Östergötland som annars har mycket raps. Sen försvann draget mer eller mindre för alla medlemmar i Landskapshonung under juli. Delvis beroende av torka och sen regn då bladhonungen uteblev. Invintring i Östergötland börjar kring 20 juli och Håkan ger två fodergivor, den sista i mitten av september för att hålla igång äggläggningen.

Inköp – Landskapshonung köper in en del, det gör de alltid men hur mycket vet de inte ännu förrän efter avstämningen i oktober av årets skörd från alla medlemmar.

Hur ser ni på utvecklingen av honungsmarknaden kommande 1 till 3 åren?

Marknaden kommer att ändras igen, jämför med hur det ser ut i lantbruket till exempel med mjölk och spannmål.

Utveckling av produkter och export är viktiga delar i föreningen. Det räcker att det blir ett dåligt år med skörd och då svänger ju marknaden direkt igen. Ha is i magen, få inte panik, var beredd att lagra och tänka om hur försäljning och marknadsföring genomförs.

Försäljning – föreningen köper honung av varje medlem och medlemmarna sköter införsäljningen själva till dagligvaruhandeln.

För några år sedan, då det var underskott på honung, kunde de inte leverera på två månader. Det tar mycket kraft att återta tappad försäljning.

Landskapshonung har idag tre honungsprodukter – flytande, 500 g i plast, 650 g i glas.

Prishöjning bedöms som svårt att göra just nu, inköparna i dagligvaruhandeln är väl medvetna om situationen.

Svensk Honungsförädling

Anders Nygård, inköpschef
svenskabiprodukter.se
svenskhonungsforadling.se
anders@svenskhonungsforadling.se

Svensk Honungsförädling och Svenska Biprodukter ligger i Mantorp och är en del av Lindahls Invest AB. De köper in svensk honung och importerar honung. Produkter är flytande honung och förädlade produkter, se mer information på deras hemsidor.

Hur ser er lagersituation ut – har ni balans, för mycket eller för lite i lager? Hur påverkar det ert företag?

Svensk Honungsförädling har under en längre period köpt in svensk honung i begränsad omfattning, efter behov. Detta pga att lagret har varit mer eller mindre fullt av svensk honung från de goda skördarna 2021 och 2022. Nu ser vi att mängden honung på lagret har minskat en hel del så inom kort kommer vi att börja köpa större volymer igen.

Hur påverkar de sjunkande marknadspriserna er verksamhet? Vad tror ni är orsaken till de sjunkande priserna? Importhonung? Eller överetableringen av biodlare? Eller annan anledning, utveckla gärna ert svar.

Det är tillgång och efterfrågan som styr. De flesta branscher som justerar priser-

na beroende på tillgång och efterfrågan styrs av hur mycket kunden vill köpa och vad de är villiga att betala för det. Så man får helt enkelt rätta sig efter det. Där kanske den svenska honungsbranschen inte riktigt har följt med genom åren. Den flytande honung som Svensk Honungsförädling importerar tex, kan beroende av bra eller dåliga skördar variera 20 - 40% upp och ned i pris.

Vi ser gärna en tydligare och tätare dialog mellan alla intressenter i branschen för att på så sätt utveckla samarbeten, nya produkter, marknadsföring och försäljning av svensk honung.

Fast importerad honung kan absolut påverka försäljningen av den svenska honungen negativt och priset är nog en viktig faktor i det fallet. Den flytande importerade honungen tror jag inte påverkar svensk honung nämnvärt, det finns flera orsaker till det:

Flytande svensk honung produceras i väldigt små volymer i Sverige av kända anledningar.

Konsistens, smak och färg. Många kunder värdesätter den smak som tex en flytande honung från Cuba har, eller den ljusa färg och lena smak som akacian erbjuder.

Användningen av flytande honung som ett naturligt sötningsmedel ökar och man kan också anta att konsumenten som enbart använder honung i matlagning eller bakning sneglar en del på priset.

Vad gäller överetablering av biodlare så kan jag inte uttala mig om det då jag är för dåligt insatt i den frågan. Jag tror dä-

remot att när vi får år med mindre bra skördar så blir nog den frågan inte lika aktuell som den är nu när vi har haft några goda år. Återigen så tror jag att prisbildningen är en avgörande faktor för avsättningen av honungen, bra år något lägre priser, dåliga år något högre priser.

Hur stor skörd anser ni att vi har i år? Kommer ni att köpa normal volym eller mer/mindre? Motivera gärna varför?

Det varierar lite beroende på vem man pratar med, men generellt mindre honung 2023 än tidigare år. Med tanke på tidigare års inköpsvolymerna så blir årets inköp något lägre.

Hur ser ni på utvecklingen av honungsmarknaden kommande 1 till 3 åren?

Vi ser positivt på honungsmarknaden framåt. Kan vi arbeta mer tillsammans i branschen mot gemensamma mål med svensk honung i fokus istället för att lägga tid och energi på importhonungens inverkan så tror jag att framtiden ter sig ljus. Mängden honung som kommer in över Sveriges gränser kan vi inte påverka i någon större omfattning och det finns en stor kundgrupp som gärna köper denna honung. Däremot jobbar jag och flera ledande aktörer i den svenska honungsbranschen tillsammans med bland annat Livsmedelsverket för att honung från andra länder skall ursprungsmärkas samt att blandningar av olika honungssorter skall begränsas till max 3 st, detta i syfte att motverka fusk och prisdumpningar samt att öka möjligheterna för slutkonsumenten att ta del av varifrån honungen faktiskt har sitt ursprung.

matpriskollen
 en app - alla botten

PRISUTVECKLING FÖR HONUNG

Huvudkategori	Kategori	Produktgrupp	Från datum	Till datum	% Prisförändring i snitt	Antal jämförda artiklar
Skafferi	Baka & Laga	Honung	2023-08-01	2023-09-01	0,6%	74 (1 månad sedan)
Skafferi	Baka & Laga	Honung	2023-01-01	2023-09-01	2,6%	65 (Sedan årets början)
Skafferi	Baka & Laga	Honung	2022-09-01	2023-09-01	7,1%	65 (1 år sedan)
Skafferi	Baka & Laga	Honung	2022-01-01	2023-09-01	15,4%	63 (Från 2022-01-01)

Nerikes
Biodlare

Nytt kooperativ i Närke

Text: Thomas Dahl

Med tanke på hur den nuvarande marknadsituationen för honung ser ut så måste det till nya kanaler för av sättning av lite större mängder honung. Detta gäller framförallt de som har koncentrerat sig på honungsproduktion och avsalu i bulk till tappare.

Luften har gått ur den marknaden totalt det senaste året och att spekulera i anledningar kan ju vara intressant. Många hävdar överproduktion och för många biodlare men volymen är ju statisk och har varierat mellan 3000 och 4000 ton det senaste decenniet och vi åter inte mindre nu än förr och dessutom är vi fler.

Men, importen är ju inte lika hårt drabbad och har även en marknadsandel i det flytande segmentet. Dessvärre är ju importhonungen behäftat med problemställningar såsom 46% falsk importerad honung totalt till EU. Och varför skulle det inte se likadant i Sverige?

Vi ser olika sätt att sko sig här:

- Felaktigt ursprungsmärkning via transitländer,
- Skörd av nektar som torkas och färdigställs i fabrik via evaporerings
- Ren falskhonung som tillverkas av rissirap som smaksätts och tillsätts pollen.
- Detta är bara några sätt och oroande är också att det importera rissirap till EU (läs Belgien).

Allt detta bidrar till att skåpa ut den inhemska, honungen då riktpriiset oftast understiger 2 €uro.

Det finns med andra ord goda marginaler jämfört med den svenska honungen för handlarna.

Och var är marknadsföringen av den svenska, närodlat, biologisk mångfald, pollinering m.m.

När såg du senast en annons, kampanj eller reklamslag om svensk honung? Inte på 2000-talet i alla fall. Det behövs nya grepp för att lyfta den svenska honungen nu!

Det är många som har funderingar hur man skall bli av med sina lagrade ton och mår inte bättre av att få höra att man kan glömma att överhuvudtaget få leverera kontrakterad honung från 2022 ens i år. Tack vare att ha varit depå i 37 år eller? Det går som sagt inte driva yrkesbiodling under dessa premisser.

Nog med gnäll. Vi är tre gubbs i Närke, Peter Tesell, Johan Ingjald och under tecknad som startat ett kooperativ för försäljning, Närke Biodlares Ekonomiska Förening. Vi har tidigare sålt mestadels på palltank men avser nu gemensamt sälja produkten Honung från landskapet Närke i just Närke. En liten obearbetad marknad.

Argumenten är närodlat, bin som gjort nytta där du bor, spårbarhet och kontakt med producent.

Honungen är inte transporterad land och rike runt och ger inga fossila avtryck då både maskiner och transporter drivs med sol. Det egna varumärket med etiketter och sexkants burkar sticker ut och kompletteras via marknadsföring i sociala media, web och fysiska aktiviteter.

Vi är igång och bearbetar marknaden nu men är fortfarande i vår linda med tappning hos respektive då vi samtliga har utrustning men avser slå samman lokaler och maskiner snart.

Framtiden får väl utvisa i vilken riktning marknaden går men vi är övertygade att honungens mervärde i närområdet är stor och kan inte ersättas av en proffsigt designad rissirap från Kina.

Nerikes Biodlare

Våra bin gör nytta där du bor!

Närke Biodlares Ekonomiska Förening är ett nytt kooperativ för att producera, förpacka och försälja honung enbart från landskapet Närke i Närke.

Vi tror på närproducerade livsmedel av flera skäl:

- Ingen vara eller miljö blir bättre av att honung transporteras fram och tillbaka i landet.
- Bin i Närke har som huvuduppgift att pollinera just i Närke och bidrar därmed till den biologiska mångfalden i din närhet och produktionen av grödor i Närke.
- Du kan ha egen kontakt med din biodlare och ha koll på spårbarheten och innehållet i just din honung.

Kontakta oss gärna för en pratstund eller besök oss:

Johan Ingjald, joan.ingjald@gmail.com, 0705-734531

Peter Tesell, tesell@telia.com, 0706-199606

Thomas Dahl, th.dahl@icloud.com, 0704-452428

Org.nr 76941-8685,
Bankgiro 176-0925,
www.nerikesbiodlare.se

Nätverket rådgivare inom bihälsa växer!

Nu har nätverket rådgivare i Skåne, Blekinge, Kronoberg, Västra Götaland, Östergötland, Sörmland, Stockholm, Uppsala, Västerbotten och Norrbotten. Med rådgivarna kan du diskutera olika sjukdoms-angrepp, vinterförluster, placering av bikupor och skötsel för bra bihälsa. Målet med tjänsten är att öka biodlarnas förutsättningar att hålla friska och starka bisamhällen.

Rådgivningen är kostnadsfri och du bokar ett samtal via **bihälsorådgivare.se**

Du kan välja vilken rådgivare du vill oavsett vilken del av landet du bor i. Ange koden BIRÅD22.

Frågor om projektet?
Kontakta: lotta.fabricius@slu.se

MIN BIODLING

POLLINERING — MED BÅDE HUMLOR OCH BIN

Martin Svensson driver Blentarps BiNära AB i Skåne.
Han startade sin biodling 2009 och har nu utökat sin verksamhet med uppfödning av humlor. Jag träffar honom i hans lokaler i Blentarp för att få en inblick i hans verksamhet och uppfödningen av humlor i synnerhet.

Text & foto: Pierre Vilhelmsson

YRKESBIODLING

Martin tog över verksamheten Svenska humlor i april 2022. Från början var uppfödningen ett EIP-projekt som startades av Elisabeth Weidel 2019. Jag frågar honom vad som lockade honom lockade att ta över projektet, utöver sin biodlingsverksamhet.

– Det var en annons i Gadden, i november 2021, som väckte ett sovande intresse. Så jag tog kontakt omgående, främst för att jag ville veta mer. Sen körde jag hela vägen upp till Linköping för att hälsa på och se verksamheten. Det föll väl ut och jag blev en av de tänkbara kandidaterna för att ta över projektet.

En dryg månad innan avvecklingen av projektet fick Martin besked om att han blivit utvald att ta över projektet, då den första kandidaten avböjt.

– Då blev det snabba turer för att få hem rätt utrustning och material och att skapa utrymmen här nere, berättar Martin. Samtidigt som jag var och hämtade material i Linköping behövdes det också göras genomgång av skötsel. Tillvägagångssättet för genomgången var väldokumenterat, eftersom det är väldigt svårt att få fram annan relevant information om humlor. Att odla humlor är väldigt kommersiellt betingat. Det går inte att ringa ner till Koppert eller BBB i Nederländerna och fråga hur de gör. De är i princip de enda i världen som föder upp humlor i stor skala. Deras leveranser är världsomspännande.

Martin berättar att det redan när han började placera ut bisamhällen på fruktodlingar inte var ovanligt att det också stod humlebon vid hans bikupor för pollinerings skull. Han ser humlorna som ett bra komplement till honungsbin i fruktodlingarna och vid sina pollineringsuppdrag, eftersom humlorna står för pollineringen de kalla och blåsiga vårdagar som honungsbin inte flyger.

– Rätt snabbt insåg jag att det inte var svenska humlor i lådorna. Inget mer med det, men läser man på lite så inser man att det importeras 4–5000 humlebon per år till Sverige från Belgien och Nederländerna. Dessutom är det mörk jordhumla som importeras från Medelhavet, som även finns i vilt tillstånd i Sverige, så en liten genetisk skillnad finns det. Insekter som är vana att flyga någon kilometer transporterats över en hel kontinent. Visserligen uppfödda i labb eller liknande, så risken för sjukdomar är väl minimal, men det är ändå en genetisk variation som blandas med våra inhemska drottningar.

Humlor är ett bra komplement till honungsbin vid pollinering eftersom de flyger kalla och blåsiga dagar då bina inte flyger.

När jag frågar hur själva uppfödningen går till berättar han att all uppfödning görs inomhus i olika klimatrum. Det innefattar även parningen av drottningarna. För att få optimala resultat behöver man kunna återskapa de olika årstiderna för humlorna.

–Drottningen är inte flerårig som honungsbina utan ettåriga, vilket gör att man hela tiden måste ha en nyproduktion av drottningar så att man regenererar den aktuella linjen. Parningen sker inomhus i en så kallad flygbur som man har stående i anslutning till dagsljus.

Eftersom samtliga moment sker inomhus under kontrollerade former, kommer vi snabbt in på vilken del arbetet med humlorna som är mest tidskrävande.

– Matningen är en stor del, precis som med andra instängda djur som inte har åtkomst till naturlig föda. Sen är det mycket material som ska förberedas. Parningen är också väldigt tidskrävande. Man kan inte bara släppa humlorna i buren en halvtimme. Om jag släpper dem på morgonen i flygburen så kan det vara först på kvällen som allting stämmer och parningen blir fullbordad. Självklart sitter jag inte och stirrar ut dom. Det går ju att kombinera med andra sysslor, som att mata och hantera allt material.

Han berättar att även leveranserna kräver mycket hantering; Eftersom yngelnästet är helt oskyddat i bolådan under uppbyggnadsfasen måste bona förberedas. Ska de stå utomhus med en lägre yttre temperatur så behöver man förbereda boet så att humlorna kan hålla rätt temperatur. Det görs genom att isolera med bomull eller liknande, säger han.

Den största utmaningen med uppfödningen, berättar Martin, är en ojämn produktion av bon. Vissa serier ger många drottningar men eftersom det är omöjligt att para systrarna med varandra höjs inavelskoefficienten väldigt snabbt. Mörk jordhumla är inte fridlyst, vilket ger en möjlighet att motverka detta genom att samla in drottningar från vilda bon varje år. På det sättet får man in ny genetik i linjerna. Dessa måste dock också testas och anpassas ur ett avelsperspektiv,

precis som med honungsbin. En stor fördel, menar Martin, är att humlor bara parar sig med en drönare i jämförelse med honungsbin som parar sig med många drönare.

– Man fångar en del vilda humlor och använder dem, men jag skulle nog säga att jag i slutändan släpper ut fler humlor efteråt. Individer som jag har använt eller som inte fungerar i verksamheten, men som naturen kan ha nytta av under sommaren, åker ut genom fönstret när de är färdiga, säger han och skrattar.

Han poängterar att de klarar sig själva och att de inte dör för att de inte har ett bo att återvända till. Både hanen och drottningarna är självständiga i det läget. Hanen kan även para sig igen med andra drottningar eftersom de inte, likt honungsbins drönare, dör efter fullbordad parning.

Martin berättar att han vill kunna erbjuda ett svenskt alternativ av humlor till de svenska odlarna. En av likheterna med biodlingen är att humlorna konsumerar pollen.

Hans tanke är att bli självförsörjande på pollen till humlorna genom sin egen biodling. Hans humlor är genetiskt sett redan hundra procent svenska. Föds de dessutom upp på svenskt pollen skulle det kunna ge en möjlighet att sätta en svensk stämpel på humlan när den skickas ut till odlaren.

När vi talar om framtiden så ligger Martins fokus på att utöka sin produktion av humlor. Den stora utmaningen är den smala tillgången på genetiskt material. Han jobbar ständigt med att få fram fler linjer att avla på. Efter mitt besök konstaterar jag att hans verksamhet skulle kunna bli ett bra komplement till befintliga pollineringsföretag i Sverige. Ett mer helospännande pollineringspaket skulle kunna motverka import av humlor som transporteras över halva Europa. Det är med stort intresse jag kommer följa utvecklingen av Martins verksamhet.

Denna artikel är en väldigt kort sammanfattning av vårt samtal. Den fullständiga intervjun kommer att vara tillgänglig i poddformat under namnet Kupan senare i år.

FAKTARUTA

Humlesamhällets livscykel

På våren vaknar de redan befruktade drottningarna från övervintringen och ger sig ut för att leta efter en lämplig boplat. Drottningen samlar pollen och nektar till sin första kull ägg som kläcks och blir arbetare.

Samtliga arbetare är honor och deras uppgift är att samla in pollen och nektar, sköta boet samt ta hand om och mata larver. Drottningen kan kontrollera sina avkommors kön genom att lagra spermier.

Mot slutet av våren och i början av sommaren lägger honan i stället ägg av manligt kön, drönare alternativt nya ungdrottningar. Drönarnas uppgift är att ge sig ut och hitta unga drottningar att para sig med innan kolonierna dör av mot slutet av sommaren.

Nya drottningar övervintrar och cykeln återupprepas efterföljande år.

LP:s Biodling AB

Av Biodlare För Biodlare

**VI HAR ALLT TILL DIN
BIODLING!**

• SERVICE • KVALITET •
• KUNSKAP • OMTANKE •

0533-631 11

SHOP@LPSBIODLING.SE

@lpsbiodling

LP's Biodling

Vi på lps vill återigen påminna om
att beställa era produkter i god
tid för att ha dem när säsongen
väl slår till!
**Glöm inte att beställa era kupor
under våran rabatt!**

**BUTIKENS
ÖPPETTIDER:
MÅN-TORS: 9-
15.30
FRE: 9-13.30
FRUKOSTSTÄN
GT: 10-10:30
LUNCHSTÄNGT
MÅN-TORS: 13-
13:30**

**TELEFONTIDE
R:
MÅN-FRE: 8-
14.30
FRUKOSTSTÄ
NGT: 10-
10:30
LUNCHSTÄNG
T: 13-13:30**

WWW.LPSBIODLING.SE

Global bihälsa

Stärker hälsan och produktiviteten hos dina bin och
verkar för hållbarhet i alla delar av vår verksamhet

beehealth

EFFEKTIV & SÄKER VARROAKONTROLL
ROTATION
KRAFTFULL, ENKEL, SNABB VARROAKONTROLL

Apiguard
multidos finns
nu även för
storskaliga
biodlare

Vita Bees Health Integrated Pest Management system för
hållbar Varroakontroll finns nu tillgängligt från Djurfarmacia

Djurfarmacia
Apoteket Trollet

Vi har även fler biprodukter, kontakta oss vid intresse

www vitabeehealth.com

healthybeeguide.com

vitabeehealth

@vitabeehealth

Törebody Vax

**Vi rensar och valsar ditt vax
och desinficerar dina ramar.
Det har vi gjort sedan 1940-talet.**

**Vi är godkända hos
Jordbruksverket och KRAV.**

Jordbruksverket
Regnr SE468013

KRAV-godkänt
renseri

**BIVAX KÖPES!
DAGSPRIS**

**Tänk på att ta
vara på vaxet!**

**INLÄMNING AV RAMAR OCH VAX
1 OKTOBER - 31 MARS**

Vaxet ursmält, ramen desinficerad.
Vi har även föreningspris på vaxhantering.

**Hos oss kan du välja cellstorlekar
4,9 5,1 och 5,3 mm och drönavax**

Ange cellstorlek vid beställning!
Saknas uppgift levereras 5,1 mm.

Vi rensar varje parti för sig. Märk med namn, adress, tel nr
och kollantal. Ska vi kassera några ramar efter rensningen?
Skriv "eldas" på kollit. **Max 20kg/kolli!**

Särbehandling. Många biodlare vill ej ha Apistan eller thy-
molrester (t.ex. från Apiguard) i sitt vax. Därför särbehandlar
vi ditt vax om du skriver ett intyg med namn, adress och tel
nr och märker dina kollin med "SÄRBEHANDLAS".

**Våra återförsäljare och depåer hittar du på
www.biredskapsfabriken.se**

Allt för biodlaren
Stor som liten

Öppettider: Mån-Fre 09.00-16.00
Lunchstängt: 12.30-13.30
Stängda dagar se
www.biredskapsfabriken.se

MS Biredskapsfabriken AB

Törebody
info@biredskapsfabriken.se

Sedan 1941

www.biredskapsfabriken.se

Köper & säljer svenskt Bivax

Vaxrenseri & Valsning

BeeFuture AB

www.beefutureab.se

Elitdrottningar & Bruksdrottningar

av Buckfast

Österlenhonung
Buckfast -H.A.L.
www.osterlenhonung.se

Följ oss på Facebook
Östelenbuckfast

Här är ett urval av våra tjänster. Vill du veta mer, beställa eller begära offert? Besök vår hemsida, ring eller mejla!

Bisamhällen

Övervintrade bisamhällen som är färdig-
utvecklade och redo inför bisäsongen.

Avläggare

Vi erbjuder flera olika ramformat samt
färdiga foderkoncept.

Paketbin

Smart lösning med många gynnsamma
fördelar. Skötselansvisning medföljer.

Bidrottningar – Buckfast

Vi erbjuder drottningar som medför en snabb vårutveckling, är fromma,
svärmtroga, har bra rensningsförmåga och är mycket högavkastande.

Vi levererar från vecka 23 t.o.m. 34.

**Honungs
Gården** på Bjäre

Monica Larsson
Professionell drottningodlare

www.honungsgarden.com • 0702 061994

Drivkrafter, mål och strategier är lika viktigt som marknad och pris

RÄKNA PÅ DITT BIODLINGSFÖRETAG FÖR ATT STÅ BÄTTRE RUSTAD

En ny del i Gadden har premiär i detta nummer, Per Hansson skriver om ekonomi i ett biodlingsföretag

Per Hansson är verksam vid SLU Kompetenscentrum Företagsledning inom Kunskapsnavet för företagsledning och entreprenörskap. Han skriver, med sin expertis inom ekonomi, för medlems-tidningen.

Delen handlar om biodlarekonomi, ett ämne Per har mycket erfarenhet av från sitt arbete på SLU. Han är generalsekreterare i Nordisk kommitté för jordbruks- och livsmedelsforskning, som är ett organ under Nordiska Ministerrådet.

Per är väl förtrogen med biodling genom sin fru, Anna Hansson, som driver Lillgårdens Bi & Trädgård utanför Höör i Skåne. Där hjälper Per till på lediga stunder med förekommande arbeten. Verksamheten är diversifierad med honung som den stora delen. Därutöver skogsbruk, mindre jordbruksförvaltning, småskalig grönsaksodling och livsmedelsförädling.

Honungsåret går mot sitt slut och det börjar bli dags att utvärdera. Övergripande har det handlat mycket om marknaden för svensk honung. Turbulensen i kombination med debatten om den stora andelen fusk bland importerad honung har fått många att reagera. Har vi för mycket eller för lite honung? Det har blivit tydligt att det är stor skillnad i hur olika företagare hanterar marknaden. Det gäller inte minst hur man hanterar riskerna med att vara beroende av olika marknader och att ha flera ben att stå på. Under covid-pandemin drabbades många av att sommar- och julmarknaderna ställdes in. Under senare år har mixade signaler från uppköparna av bulkhonung drabbat, särskilt mindre producenter har fått tänka till rejält kring vilka marknadskanaler som fungerar. Inflation och stigande räntor minskar också konsumtionsutrymmet för vanliga konsumenter, vilket kan komma att påverka handelsmönster på olika sätt. Det kan bli svårare att sälja in mervärden när handeln fokuserar på egna varumärken och billigt. Det blir allt viktigare att fundera över sin marknadsstrategi och riskhantering.

Som företagare är det lätt att fastna i frågor som kan vara svåra att själv påverka. Stora omvärldsförändringar, politik och till och med väder kan kännas som att de blir hinder i det dagliga arbetet. Då kan det vara värdefullt att fokusera på egna drivkrafter, mål och strategier. På Borgeby fältdagar fick företagare värdera vad man såg som den främsta drivkraften. Bland alternativ som att "tjäna pengar" och "bygga lantbruksföretag" vann, ganska otippat, "att styra sin arbetsdag". Som vanligt är det naturligtvis lite mer komplicerat än så. Ska man få lov att leva "det goda livet" måste ekonomin hänga med. Det handlar att intjäning och konsumtion balanserar. Detta kan naturligtvis vara väldigt individuellt. En rimlig lön är ett mycket relativt begrepp bland egenföretagare. Men någonstans måste man göra analysen och sätta ner foten om vad ett rimligt utrymme för lön och investeringar är i just mitt företag. Det kan ibland vara smärtsamt, men det blir inte bättre för att man inte vill se sanningen i vitögat.

En faktor som jag uppfattar ofta kommer i bakgrunden är att räkna på produktionskostnaderna. Just för honung är det intressant eftersom det finns väldigt lite sammanställd kunskap. Man skulle kunna önska att det fanns mer samlade data. Ändå tror jag att man får ut mest om man avsätter egen tid för att gå igenom kostnaderna baserat på egna förhållanden. Det kan innebära att man under biodlingsåret noterar tid, mil och kostnader. Eftersom totalekonomin i biodlingen är så beroende av hur mycket tid man lägger ner, kan det vara bra att ibland fråga sig vad olika moment tar i tid. Vilka moment genomför jag och hur lång tid tar det? Det är troligt att det blir betydligt fler timmar än vad man räknat med. Bara den processen, att försöka sätta tid på momenten, kan för många vara en ögonöppnare.

Nästa steg kan vara att räkna ut hur mycket honung som producerats totalt. Ofta väljer vi sen att mellan biodlare diskutera hur många samhällen man har och mängden honung per producerande samhälle. Det är naturligtvis en viktig information och nyckeltal vilket ger en indikation om hur honungsproduktionen har varit det enskilda året och i bästa fall en bild av hur starka och friska samhällen man har. Men det ger sällan en riktig bild av lönsamhet, löneutrymme eller annan måluppfyllelse i biodlingsföretaget.

Produktionskostnader

- + beräkna i totalekonomin all nedlagd tid
- + honungsmängd som produceras
- = produktiviteten i biodlingen

Att veta hur mycket tid som går åt och hur mycket honung som produceras ger en första indikation på produktiviteten i biodlingen. Detta ger också viktig information för hur man skall utforma strategin för att nå sina mål. Som ekonom tycker jag att detta är en av de viktigaste diskussionerna för biodlingsföretagaren om vi menar allvar med att bedriva företaget ekonomiskt hållbart.

Visst kan det vara frestande att diskutera prissättningen på våra produkter. Men det är minst lika viktigt att ta reda på vad min produktion kostar och därmed vad jag behöver för att kunna driva och utveckla mitt biodlingsföretag.

”Landets” bästa kort

Med Agrolkortet får du en mängd bondförnuftiga förmåner. Bland annat tankar du upp till 60 öre billigare hos Circle K/Truckdiesel, OKQ8, Preem, Tanka och vissa Såifa stationer. Agrolkortet är framtaget av Lantmännen Finans för alla som verkar inom de gröna näringarna*.

Läs mer och ansök på agrolkortet.se/bf

*Företag som har jord, skog, trädgård eller landsbygdens miljö som grundläggande resurser.

Invintra smidigt med vårt premiumfoder!

På hösten behöver bina bygga upp fettkroppen för att orka hålla värmen samt sedan mata nya yngel på våren. Vi rekommenderar **Super Protein pattie** som passar extra bra i pollenfattiga områden tillsammans med vinterfoder **IdealApi** (f. d. ApiNectar) på flaska, hink, dunk eller palltank.

Allt för en riktigt bra invintring – både för dig och bina!

*77% torrsubstans, 46% fruktos,
kristalliserar ej i ramarna*

Beställ i god
tid för att säkra
er leverans!

**Du hittar alla våra produkter på
www.dulcofructskandinavia.se**

Allt bifoder och tillskott
som dina bin behöver
samlat på en plats!

Dulcofruct Skandinavia, Förslövsvägen 131, 266 98 Hjärnarp
dulcofructskandinavia@gmail.com • 070 2061994

STÖRRE VINTERFÖRLUSTER

Under maj månad genomfördes i vanlig ordning en enkät om övervintring av bisamhällen i Sverige. Det är Jordbruksverket, under ledning av COLOSS, som koordinerar och genomför undersökningen. Jag vill tacka alla ordföranden/nyckelpersoner i distrikten och föreningarna som hjälpt till att sprida och påminna om enkäten. Det har gjort att vi i år kom upp i 3 070 svar vilket är några hundra svar fler än förra året.

BINAS HÄLSA

Västra Götalands distrikt har kommit in med flest användbara svar (632) men är samtidigt ett av de största biodlardistrikten. Norrbotten, som tillhör de mindre distrikten, bidrog med 27% svarsfrekvens och därmed flest svar i förhållande till sin storlek. Ett län som brukar ligga högt är Skåne, som av någon anledning fallit anmärkningsvärt från 20% till 6,7%. Här jämförs då antalet svar med totala antalet medlemmar per distrikt/län (SBR:s årsstatistik 2022). Vi räknar med att svarsfrekvensen för hela Sverige i denna enkät uppgår till drygt 18%, vilket är mycket bra jämfört med många andra europeiska länder. Totalt omfattar alla svar 22 642 samhällen vilket bidrar till ett gott statistiskt underlag.

Riksgenomsnittet av antalet samhällen per biodlare i undersökningen ligger på 7,4 där ett fåtal biodlare har väldigt många samhällen. Den typiska svenske biodlaren har 4 bisamhällen vilket är detsamma som medianvärdet. Medianen är ett bättre mått än medelvärdet i detta fall då dataserien inte är typiskt normalfördelad. I denna enkätundersökning deltog 23 biodlare som hade minst 100 samhällen medan de som hade endast ett samhälle uppgick till 341 stycken. En annan intressant iakttagelse finner man vid en jämförelse mellan 2012–2013 års övervintringsenkät och dagens. Antalet samhällen per biodlare låg då på över 15 jämfört med dagens 7–8 samhällen per biodlare. Vi blir fler biodlare men har färre antal samhällen. Dessutom kan de stora biodlarna ha blivit sämre på att skicka in enkätsvar jämfört med för tio år sedan.

Enligt undersökningen gick 3 646 produktionssamhällen (av totalt 22 642 samhällen) förlorade vilket procentuellt motsvarar 16,1% (95% CI: 15,3–17,0). Detta resultat är signifikant högre än de senaste tre–fyra åren då vinterdödligheten har legat relativt stabilt på 11–13%. Man får gå tillbaka till vintern

I enkätundersökningen deltog 23 biodlare som hade minst 100 samhällen medan de som hade endast ett samhälle uppgick till 341 stycken.

Svarsfrekvensen för enkäten om övervintring är drygt 18%, vilket är mycket bra. Totalt omfattar alla svar 22 642 samhällen vilket bidrar till ett gott statistiskt underlag.

Björn Gustavsson
bihälsokonsulent
Tel: 073-856 43 12
bjorn.gustavsson@jordbruksverket.se

Bild 1. Vinter i bigården
Foto: Björn Gustavsson

2012–2013 för att hitta en högre siffra 22,6% än årets. Med produktionssamhällen räknas samhällen som är avsedda för honungsproduktion, vilket då inbegriper avläggare som har vuxit sig starka fram till invintringen. Ett samhälle anses förlorat efter vintern om bina dött i kupan, alternativt lämnat kupan eller omkommit på grund av naturkatastrofer. Även samhällen som inte har en fungerande drottning (saknas eller lägger puckelyngel) till våren anses som förlorat. I dessa 16% ingår ej små avläggare som bildades senare på sommaren.

Räknar vi bort alla samhällen som förlorades på grund av en ej fungerande drottning, ligger vinterdödligheten på 11,2%. I enkäten kan biodlaren uppge hur han/hennes samhälle har gått förlorat och det mest frekventa svaret var att det fanns många döda bin i eller framför kupan. Det näst vanligaste svaret innebar att ramarna hade döda bin i cellerna med foder kvar. Endast cirka 6% uppgav att det fanns döda bin i cellerna och inget foder kvar, så kallad sväldöd.

I enkäten finns också en fråga om hur övervintringen gått för mindre avläggare. Här är givetvis svårt att dra gränsen för vad som invintras som en avläggare och vad som invintras som ett produktionssamhälle. En avläggare som är liten eller bildats sent på säsongen tillhör avläggarkategorin. Totalt förlorades 1 763 av 5 963 avläggare vilket procentuellt är cirka 21%.

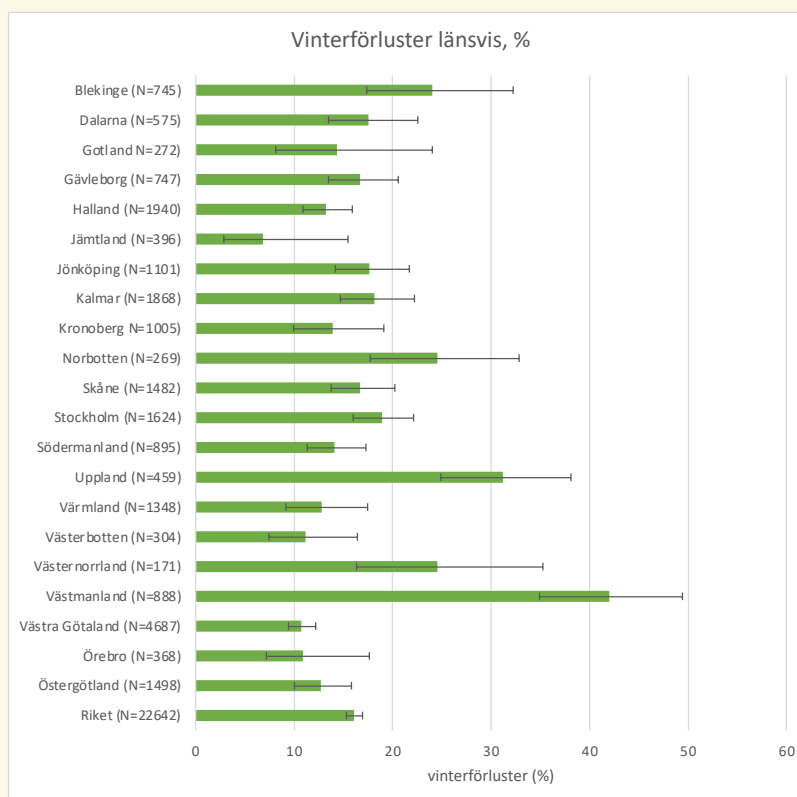
Precis som tidigare år skiljer sig vinterdödligheten åt mellan biodlare med många samhällen och få samhällen. Lägst vinterdödlighet, 13,8%, hade gruppen med 15–75 samhällen och störst 17,4% med färre än 15 samhällen. Skillnaderna brukar vara signifikanta men dock inte i år.

De olika länens vinterdödlighet varierar en hel denna säsong. Västmanlands län hade det största vintertappet (42%) av alla län, vilket är en kraftig ökning jämfört med tidigare år (Figur 1). Om man kikar lite djupare i dataunderlaget så ser man att en stor biodlare i länet har förlorat samtliga samhällen under vintern och det påverkar följaktligen hela länets resultat negativt. Uppland, Norrbotten och Blekinge är andra län som sticker ut med höga vinterförluster (30–40%). Uppland har legat på relativt höga nivåer i flera år. I Norrbotten är varroakvalstret en relativt ny företeelse och många biodlare märker inte varroaangreppen och börjar inte behandla förrän det är för sent vilket medför att samhället till slut kollapsar.

I Jämtland har man liksom förra året landets lägsta vinterdödlighet, men skillnaderna är inte signifikanta i jämförelse med andra län med låga förluster, tex Västra Götaland, Västerbotten och Örebro län. Det finns emellertid vissa tendenser att vissa län år från år har låga vinterförluster liksom andra län har höga.

antal samhällen / biodlare	biodlare	samhällen	totala förluster i %	95% konfidentsintervall
>75	34	5267	15,8	(9,1–26,1)
15–75	216	5824	13,8	(11,7–16,3)
5–14	942	6879	17,3	(15,9–18,9)
1–4	1878	4673	17,5	(16,1–18,9)
alla	3070	22642	16,1	(15,3–17,0)

Tabell 1. Totala förluster vintern 2022–2023 med avseende på antalet bisamhällen per biodlare.

Figur 1. De totala vinterförlusterna under vintern 2021–2022 i de olika länen samt i hela Sverige. De svarta horisontella linjerna anger 95% konfidentsintervall. Om dessa linjer överlappar varandra är förlusterna inte statistiskt säkerställda. **Diagram:** Björn Gustavsson

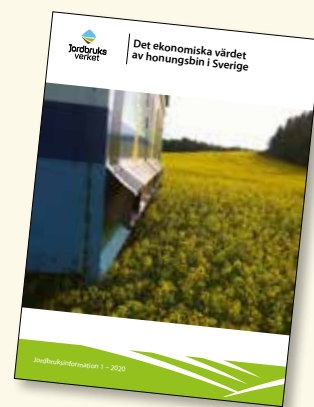
Det är inget tvivel om att varroa spelar en stor roll för förlusterna, men det kan vara betydelsefullt att veta och förstå varför det slår hårdare vissa år än andra. Enkätundersökningarna kan åtminstone ge vissa idéer och en ökad förståelse, varför jag vill tacka alla biodlare som tagit sig tid att fylla i enkäten. Jag har skickat resultaten och dataunderlaget vidare till det europeiska COLOSS-samarbetet, som analyserar resultaten och därigenom frambringar forskning i ämnet.

Stor import kan medföra sämre pollinering

Jordbruksverket medverkade i SVT-Halland kring problemet med ökad andel importhonung. Det blir allt svårare för våra biodlare att leverera honung till grossister. Det medför att biodlare överväger att sluta med sin biodling vilket i sin tur kan påverka pollineringen av viktiga grödor negativt. Konsekvenserna för svenskt jordbruk kan bli allvarliga, eftersom vi redan idag har för få honungsbin för våra massblommade grödor, säger Thorsten Pedersen, enhetschef för Rådgivningsenheten växt-näring, klimat och vatten till SVT.

I en rapport från 2020 skattar Jordbruksverket hur mycket pengar honungsbinas pollinering genererar för lantbrukare och trädgårdsodlare. Rapporten kan laddas ner från Jordbruksverkets hemsida:

Det ekonomiska värdet av honungsbin i Sverige – Jordbruksverket

NYTTODJURPARKEN PÅ KIVIKS MUSTERI INSPIRERAR BÅDE FORSKARE OCH ALLMÄNHET

Fredagen 25 september öppnade den nya Nyttodjurparken på Kiviks Musteri med ett gemensamt möte för forskare och odlare. Dagen efter välkomnades allmänheten till parken som skapats för att gynna humlor, bin, flugor, fjärilar och andra djur som kan bidra med ekosystemtjänster i odlingarna.

Text och foto: Anna Lind Lewin

Under två år har musteriet sått in ängsfröer, planterat perenner och buskar som gynnar pollinatörer, lagt ut trästockar som kan erbjuda boplatser och fyllt dammar med vatten på en plats som inte var optimal för odling. Runt om i parken har man placerat skyltar som guidar besökare och berättar om nyttan.

Enligt Jan Jensen, odlingschef på Kiviks Musteri, kan man öka den biologiska mångfalden genom att skapa balans mellan skadedjur och nyttodjur i odlingarna.

– För vår del så handlar det om djur som kan pollinera och djur som kan äta insekter som vi kanske inte vill ha i våra äppelodlingar. I Nyttodjurparken har vi bara efter något år kunnat se hur den biologiska mångfalden har ökat – till exempel har det blivit fler fåglar.

Lotta Fabricius Kristiansen på SLU RådNu har tillsammans med Jan Jensen varit initiativtagare till Nyttodjurparken tillsammans med forskare på Sveriges Lantbruksuniversitet, Lunds universitet och Fritidsodlarnas Riksorganisation.

– Genom att vi sökte pengar och fick stöd från Partnerskap Alnarp kunde vi sätta igång ett samarbete mellan forskningen och praktiken och samla kollegor från andra universitet och institutioner. Här kan vi dra nytta av pågående projekt och starta nya samarbeten.

Teun Dekker på SLU forskar på skadedjur och hur man kan använda dofter och fällor för att styra insekterna.

– Om vi vill odla på ett mer hållbart sätt måste vi undersöka hur vi kan använda ekosystemets tjänster och där är hög andel biologisk mångfald en viktig komponent. Vi forskare vill undersöka om det går att attrahera nyttodjur från sådana här områden in till själva fruktodlingen.

Syftet är i förlängningen att nyttodjuret ska kunna bidra till bättre skördar genom ökad pollinering och till minskad användning av pesticider genom att de nyttiga insekterna håller skadedjuret i schack.

Läs mer på: kiviksmusteri.se/biologisk-mangfald/
<https://www.slu.se/centrumbildningar-och-projekt/radnu/forskning/pollinering/nyttodjurparker/>

ÖVERST: Odlingschef Jan Jensen, forskare Lotta Fabricius Kristiansen och kommunikatör Anna Lind Lewin har varit med och dragit igång Nyttodjurparken.

OVAN: De lokala biodlarna Martin Svensson och Johan Falk sätter sedan många år tillbaka ut bin som pollinerar odlingarna på Kiviks Musteri.

– Våra honungsbin bidrar med extra pollinering när frukten och bären som bäst behöver det, menar Johan.

Martin har också satsat på att odla svenska jordhumlor för pollinering i olika frukt- och bärodlingar. Läs mer om på sidan 10–13.

HÖGER: I parken har man lämnat gamla stockar och grenar, skapat sandblottor och satt ut halmbalar som är populära boplatser för vissa humlearter.

16 NOMINERADE TILL UTMÄRKELSEN SVERIGES BÄSTA HONUNGSBUTIK 2023

VI LYFTER
SVENSK HONUNG

Med utmärkelsen vill Svenska Bin och Biodlingsföretagarna sätta fokus på frågan om honungskvalitet och ursprung och inspirera butikerna att lyfta fram den lokala honungen.

– Undersökningar som vi gjort visar ett stort glapp mellan butikernas kunskap och kundernas ökande intresse för svensk och lokal honung, berättar Sanna Ohlander som arbetar för Biodlingsföretagarna och Svenska Bin.

– Vi ser att honung är en outnyttjad resurs. Butikerna kan koppla honungens smaker till regionens unika flora och har också möjlighet att ta ställning för ökad hållbarhet genom att stötta honungsbinas pollinering av lokala grödor, säger Anna Lind Lewin som arbetar för Svenska Bin. Därför är vi glada att tillsammans kunna lyfta årets pionjärer och föregångare.

Välkommen på Öppet hus!

**Lördagen 21 oktober kl 10–16,
SLU Ekologisentrum, Sveriges
Lantbruksuniversitet, Ulls Väg 16, Uppsala.**

Som ett initiativ för att stärka forskning och utbildning kring honungsbina i Sverige håller ett nytt centrum på att etableras på SLU. Centret ska bli en plattform för forskare inom biodling, vilda bin och pollinering och dagen är en kick-off för samarbetet mellan olika aktörer.

Under dagen finns de Regionala bihälsorådgivarna, Sveriges Biodlares Riksförbund och Jordbruksverket på plats för att svara på frågor. Referenslaboratoriet för bihälsa och SLU:s verksamheter kring forskning om honungsbina bjuder på rundvisning. Forskare vid Institutionen för ekologi, SLU RådNu och Institutionen för växtskyddsbiologi samt Uppsala Universitet föreläser och berättar om sin forskning.

Anmälan senast 18 oktober på:

<https://tinyurl.com/2tue5nmf>

Frågor: barbara.locke@slu.se

lotta.fabricius@slu.se

Fika och enkel lunch erbjuds.

Jury för Sveriges Bästa Honungsbutik har valt:

LIVSMEDELSBUTIK

ICA Maxi Haninge
Stora Coop Märsta
Syrrans lanthandel
ICA Kvantum Eslöv

ONLINE BUTIK

Mylla
Royal Swedish Honey AB
Medåkers Bin

GÅRDSBUTIK

Djäknegårdens Honung
Frida på Staxgård

BIODLARES EGEN BUTIK

Honungskafferiet
Maries Bihantverk
Djäknegårdens Honung

DESTINATION

Skogens honung
Angelikas Gård

RESTAURANG

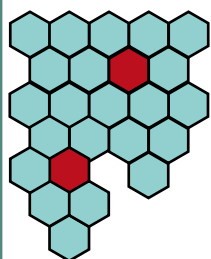
Restaurang Vrå
BOV Discobar

Årets jury:

Christina Möller, Vi konsumenter
Johanna Svensson, Sveriges Biodlares
Riksförbund
Marie Backman, Biodlingsföretagarna
Hanne Uddling, Svenska Bin
Johan Aga, biodlare i Lerum
Anne Eriklin, Butik Rot, Stockholm
(vinnare kategori Livsmedelsbutik
2022)
Felix Holmgren, Honungsriket.se
(vinnare kategori onlinebutik 2022)

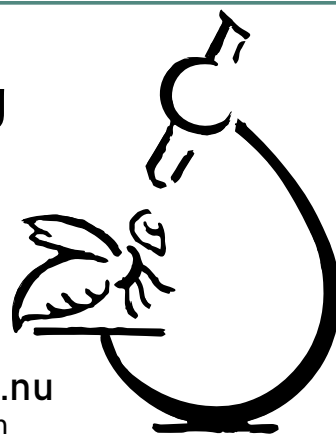
Sveriges Bästa Honungsbutik delades ut
för första gången september 2022 och
bland vinnarna fanns då Honungsri-
ket.se, Paul Taylor Lanthandel i Sund-
byberg, Sjöfallets Honung & Musteri
i Grytgöl, Rot Butik & Kök på Söder-
malm i Stockholm, Petersborgs gårds-
butik på Österlen och Gustaf & Linnea
på Gotland.

Läs mer på svenskabin.se

Undersök dina bin, förebygg utbrott och spridning av Amerikansk Yngelröta

Priser från 70 kr
för upp till 10 samhällen
med EU-stöd till biodlingssektorn

Mellifera Veterinärtjänst mer information: www.mellifera.nu
kontakt: mellifera.vet@gmail.com

Har du koll på dina bin?

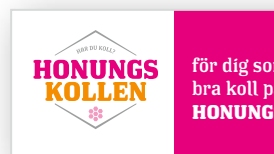

**Svenska Biprodukter önskar
köpa Raps och Ljunghonung!**

Kontakta Stefan Vång
072-305 18 81

HONUNGSKOLLENS BUTIKSMATERIAL – TESTAT AV BIODLARE

30 hylletiketter

Under sommaren har flera biodlare i landet testat butiksmaterial från honungskollen. Erfarenheten av deras möten med detaljvaruhandeln och kunder när materialet har använts är övervägande mycket bra och positivt – en återkoppling enligt en enkät som genomfördes i augusti och i direktkontakt med biodlarna.

Text: Marie Backman
Foto: Torbjörn Lagerwall

Den övergripande upplevelsen av materialet är riktigt bra. De delar som använts mest är broschyren för honungsprovning och den lilla z-falsfolder som kan hängas med ett spjut på hyllkanten. Någon ICA-handlare tyckte till exempel att hylletiketten var fantastisk, att den syns väl i hyllan.

Broschyren och z-fals foldern är också det material biodlaren vill ha mer av och där vi har mottagit tilläggsbeställningar från flera.

Många av biodlarna har upplevt att det är svårt att få större dagligvarubutiker att verkligen skylta med materialet. De är positiva att ta emot det men sen är det inte använt. Butiker som har skyltat med materialet har märkt att försäljningen ökar. Materialet har fungerat

väldigt bra i direkta möten med kunden i samband med demonstration och provning i butik eller vid tex marknad och event. Då passar det väldigt bra att lämna med broschyren eller z-falsfoldern vid köp. Det är en övervägande del av mindre butiker och säljkanaler som använt materialet och av dagligvaruhandeln dominerar Coop och ICA.

Honungskollen fortsätter i höst och inför nästa år att sprida kunskap om vad honung är. Butiksmaterial kommer att tryckas under hösten inför julhandeln – nytt och befintligt men framför allt utvecklas utbudet ytterligare utifrån erfarenheten under testperioden i sommar.

Håll utkik på hemsidan och sociala medier i oktober för att beställa nytt butiksmaterial.

Honungsprovning hemma? Testa och laga mat tillsammans

plansch
10 st

Prova och upptäck honungens smakkompisar!

- Ladda ned smakhjul och formulär.
- Köp 3–4 olika sorters honung.
- Köp hem gurka och äpple som äts mellan provningarna för att neutralisera smakerna.
- Välj ut och köp hem olika smakkompisar till honungen för att laga middag.

Smaka och upplev
skillnaderna hur honungen
utvecklas med sina
smakkompisar!

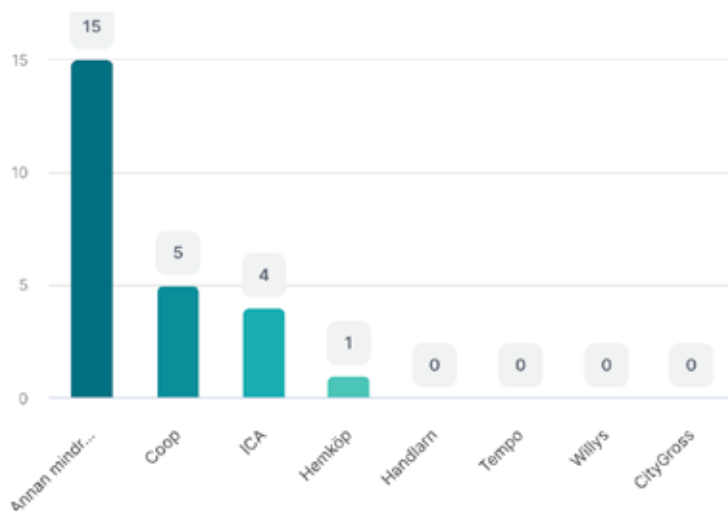
HONUNGS
KOLLEN

Älla en honungsprovning
samma med gäster

30 honungs-
provning,
folder 4 sidor

100 st broschyrer,
z-fals + 5 spjut

5. Om du satt upp materialet i butik, vilken/vilka?

Gadden nr.3-23
Illustration omslag
Marie Backman

Gadden utges av Biodlingsföretagarna och utkommer fyra gånger per år. Föreningens medlemmar erhåller Gadden som en medlemsförmån. Kontaktuppgifter till de personer som arbetar med Gadden:

ANSVARIG UTGIVARE
Yngve Kihlberg
ordforande@biodlingsforetagarna.se

REDAKTÖR & ART DIRECTOR
Marie Backman
marie.backman@biodlingsforetagarna.se

KOMMUNIKATÖR
Sanna Ohlander
kommunikator@biodlingsforetagarna.se

REDAKTIONSRÅD
Rådet består av redaktör, kommunikatör, ansvarig utgivare samt två medlemmar i föreningen. Wilhelm Ydrestål och Dan Levin är representanter i rådet.

ANNONSERING
För annonsguide, prislista och boka annons, kontakta Kjell Andersson. Tel: 070 774 44 90
kjell.andersson@biodlingsforetagarna.se

UTGIVNINGSPLAN 2023–2024
Gadden ges ut med fyra nummer per år plus en mässtidning i slutet av januari i samband med biodlarkonferensen som arrangeras av Biodlingsföretagarna. Gadden har materialdag ca 20:e varje månad (mars, maj, aug och okt) för utgivning andra veckan i månaden efter.

Tryckeri
Danagårds Litho, Ödeshög, 2023
ISSN: 1100-6951

Om Biodlingsföretagarna
Vi är en ideell branschförening vars syfte är att utveckla svensk yrkesbiodling. Vi utbildar, påverkar myndigheter, ordnar konferenser och studieresor. Välkommen att bli medlem. Hos oss kan din biodling utvecklas.

BIODLINGSFÖRETAGARNA
Holmbro Brunngråden 301
755 78 Vänge
www.biodlingsforetagarna.se

Artiklar och framförda åsikter representerar inte nödvändigtvis föreningens officiella ståndpunkt. För icke signerat material och bilder svarar redaktören. Gadden får gärna citeras om källan anges. Copyright ©Biodlingsföretagarna

Joel Svenssons Vaxfabrik

www.joelvax.se | 0431-430055 | info@joelvax.se

700 GRAM

153A

153AM

153J

153JM

154A

154AM

500 GRAM

152M

152G/1

152S/1

152R

152T

152N

För mer information om priser och flera sorters burkar besök vår hemsida
www.joelvax.se

HONUNGRÖRARE

Vi säljer flera utförande av honungsrörare:

- » Storlekar: 100,140,210,280 kg (för större kontakta oss)
- » Finns i 230 eller 400v
- » Finns med och utan värme

Kontakta oss för lagerstatus samt priser. Bilden visar en honungsrörare med värme i 400volt utförande

TAPPMASKIN

144G

QR-kod - skanna mig
med din telefon för
att se en video!

- » Noggrannhet + - 1%.
- » Inställbar mellan 30 gram till 45 kg
- » Strömförsörjning 230V

PRIS

144G Tappmaskin

19 120 kr

PRIS EXKL. MOMS